

- них коледжів / Г. П. Коваль, Н. І. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2008. – 287 с.
5. Наумчук М. М. Розвиток зв'язного мовлення учнів 1–4 класів / М. М. Наумчук, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 64 с.

6. Сухомлинський В. О. Слово рідної мови / В. О. Сухомлинський // Українська мова і література в початковій школі. – 1968. – № 12.
7. Синиця О. І. Українська мова для початкових класів / О. І. Синиця. – К., 2001. – 112 с.

A. V. HAMZA

Rivne

ANALYSIS OF THE TEXT – THEORETICAL AND PRACTICAL BASIS OF LANGUAGE DEVELOPMENT IN PRIMARY SCHOOL PUPILS

In the article the importance of a child's speech, as the basis of formation of speaking skills; discusses the main terms of a child's speech; the importance of analyzing the text as a teoretical object connected speech; determined the correct system of exercises practical direction to achieve good results in language development of primary school pupils.

Key words: language, speech, connected speech skills of speaking, a comprehensive analysis of text.

A. В. ГАМЗА

г. Ровно

АНАЛИЗ ТЕКСТА – ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧЕСКАЯ ОСНОВА РАЗВИТИЯ РЕЧИ В УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В статье определена важность речи ребенка как основы формирования навыка говорения; рассмотрены основные условия развития речи ребенка; важность применения анализа текста как теоретического объекта связной речи; обоснована правильная система упражнений практического направления на достижение высоко результата в развитии речи учащихся начальных классов.

Ключевые слова: язык, речь, связная речь, навык говорения, комплексный анализ, текст.

Стаття надійшла до редколегії 13.02.2015

УДК 37.015.31:7

М. В. ГАНЖА

м. Рівне

ganzha_i@ukr.net

ПОШУК НОВИХ ПЕРСПЕКТИВНИХ ФОРМ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ЕСТЕТИКО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

У статті визначено потенціал дизайну в естетичному вихованні школярів та спроектовано робочу програму гуртка-студії дизайну як перспективної форми організації виховної роботи з учнями, спрямованої на реалізацію мети естетичного виховання. Дизайн має стати не лише методом конструктивної взаємодії особистості з предметним довкіллям, але й новою перспективною формою взаємодії учасників навчально-виховного процесу. Ця стаття допоможе вчителю спланувати й організувати власну педагогічну діяльність та діяльність учнів у позакласній роботі, скеровану на розвиток естетичної культури школярів засобами дизайну.

Ключові слова: мистецька освіта, естетичне виховання, дизайн-діяльність, системний підхід.

Школа набула великого досвіду з естетичного виховання в навчально-виховному процесі школярів. Робота з учнями ведеться в різних видах мистецтва й у найрізноманітніших формах, а також створених відповідними програмами. Однак необхідність глибокого аналізу освіти сучасності та розробки найбільш перспективних нових підходів до виховання, розбудова української освіти на засадах гуманізації та демократизації, усвідомлення цінностей і унікальності особистості

кожного учня, визнання його творчих талантів і можливостей вимагають певних змін у роботі школи, її виховній практиці. У цьому складному процесі важлива роль належить мистецтву, що допомагає школярам глибше пізнати себе, свій внутрішній світ, спонукає до самовдосконалення, творчого розвитку особистості.

Усі люди мають творчий потенціал. Мистецтво створює середовище та практику, де учні беруть активну участь у творчій діяль-

ності, процесах та розвитку. Численні дослідження показують, що залучення учнів у творчі процеси та залучення в освіту елементів їхньої власної культури культивує в кожному з них відчуття творчості, ініціативність, плідну уяву, емоційний інтелект, здатність до критичного мислення, почуття самостійності та свободу думки та дій.

Як свідчить обширна освітня література, глибоке розуміння та знання у сфері мистецтв дозволяють відкривати унікальні перспективи щодо цілої сукупності предметів – перспективи, які не можуть бути відкриті іншими освітніми засобами.

Щоб діти та дорослі могли брати повноцінну участь у культурному і творчому житті, вони повинні поступово вчитися розуміти, цінувати й практикувати мистецьке вираження, за допомогою якого люди вивчають різні аспекти буття та спільного існування та діляться своїм розумінням з іншими. Оскільки однією із цілей є надання всім людям рівних можливостей для культурної та мистецької діяльності, мистецька освіта потребує бути обов'язковою частиною освітніх програм для всіх. Мистецька освіта має бути також систематичною й тривати протягом років, оскільки це тривалий процес [12].

Мистецька освіта сприяє отриманню такої освіти, яка об'єднує фізичні, розумові та творчі здібності й дозволяє зробити взаємозв'язок між освітою, культурою та мистецтвом більш динамічним і плідним.

Сьогодні спостерігається зростаючий розрив між пізнавальним і емоційним процесами, який свідчить про те, що в навчанні більше уваги приділяється розвитку пізнавальних навичок і менше – емоційних. Така увага до розвитку пізнавальних навичок на шкоду емоційним є однією з причин падіння моралі в сучасному суспільстві. Емоційний складник є невід'ємною частиною процесу прийняття рішень і слугує вектором дій і думок, що лежать в основі аналізу та суджень. Без емоційного чинника всі дії, ідеї або рішення будуть мати суто раціоналістичний характер. Здоров'я моральність, яка є міцною основою життя громадян, вимагає емоційної участі. Мистецька освіта може сприяти емоційному розвитку, врівноважувати пізнавальний та емоцій-

ний розвиток і, в такий спосіб, сприяти побудові культури світу [11].

Суспільству XXI століття потрібно все більше творчих, гнучких, здатних до адаптації та сприйнятливих до інновацій працівників, тому освітні системи повинні еволюціонувати з урахуванням цих мінливих умов. Мистецька освіта прищеплює учням такі навички, вчить їх умінню виразити себе, критично сприймати навколишній світ і активно брати участь у різних сферах людської діяльності.

Мистецька освіта – це також засіб, що дозволяє країнам розвивати людські ресурси, необхідні для використання багатства їхніх культурних капіталів. Якщо держави бажають розвивати ефективні та стійкі культурні (творчі) індустрії й підприємства, вони повинні використовувати ці ресурси та цей капітал. Такі індустрії мають потенційну можливість відігравати ключову роль у пришвидшенні соціально-економічного розвитку в багатьох менш розвинених країнах [12].

У багатьох дослідженнях, зокрема працях філософів, уже сформульовано наукові положення про те, що людина, з одного боку, і навколишній світ, з іншого боку, перебувають у стані взаємної детермінації. Виходячи з такого наукового розуміння особистості та середовища, важливо серйозно поставитися до створення системи зовнішнього інформаційно-педагогічного середовища, яким би забезпечувалися сприятливі педагогічні умови для визрівання творчої обдарованості [11].

Нині змістовий синтез мистецтва та технології набуває нової якості – дизайну, сутність якого полягає в художньому проектуванні предметного середовища на засадах гармонійного поєднання краси й доцільності. Завдяки реалізації інформаційно-естетичної, соціально-культурної та споживчо-утилітарної функцій дизайну уможлиблюється створення гнучкої системи виховання, яка враховує суспільні потреби художнього проектування предметного довкілля й водночас задовольняє мистецькі запити та інтереси дітей.

Історично довівши свої можливості в становленні й розвитку ринкової економіки, підприємництва, матеріально-художньої культури, мистецтво дизайну користувалося й продовжує користуватися посиленою увагою державних органів багатьох країн світу.

Об'єктами досліджень дизайн-освіти є: початкова дизайн-освіта молодших школярів [1, 10], загальна дизайн-освіта підлітків із графічного дизайну [2], шкільне дизайн-освітнє середовище у профільній дизайн-освіті старшокласників [3], дизайн-освіта у закладах додаткової освіти [4]. На рівні професійно-педагогічної дизайн-освіти вже досліджено такі проблеми, як дизайн-підхід до творчої діяльності майбутніх учителів [5, 6], художнє проектування студентів педагогічних ВНЗ у дизайн-групах [7]. У межах професійно-мистецької дизайн-освіти досліджено веб-дизайн у підготовці студентів художньо-графічних факультетів [8], професійну підготовку дизайнерів інтер'єрів [9].

Метою дослідження є орієнтація педагогічної громадськості на виявлення ініціативності, винахідливості в учнів, їхнє культурне самовираження, не лише на пізнання й перетворення світу, але й на проектування нової реальності, у якій би краса з доцільністю

утворювали синтез нової якості, синтез освітньо-культурний, конструктивний, який би повноцінно відображав зміст національної ідеї в українській педагогічній думці.

Мистецтво дизайну є особливим способом естетичного освоєння дійсності. Воно забезпечує широкі можливості художньо-образного відображення навколишнього середовища, впливу на особистість, її почуття, смакові вподобання, ціннісні орієнтації, що і є головною метою естетичного виховання.

Ефективною формою організації естетичного виховання є, на наш погляд, тренінгові заняття гуртка-студії дизайну. Вибір цієї форми як пріоритетної пояснюється тим, що, зважаючи на особливості організації навчально-виховної роботи школи, ми маємо змогу одночасно залучити до виховної роботи учнів різного віку в навчально-виховному процесі.

Зміст програми тренінгових виховних занять гуртка-студії дизайну пропонуємо розподілити на шість модулів, що охоплюють всі доступні дітям різновиди дизайну.

РОБОЧА ПРОГРАМА ГУРТКА-СТУДІЇ ДИЗАЙНУ

Модуль I. Світ уявлень про «Планету дизайну»

№ з/п	Тема заняття	Зміст роботи	К-ть годин	Дата
1	Чарівний світ речей	Сприймання довкілля через мистецтво. Вплив дизайну речей на психологію людини. На основі синтезу мистецтв, комплексного поліфонічного впливу на особистість засобами «художніх мов» пробуджується неповторне почуття органічної єдності багатоканального внутрішнього світу дитини з навколишнім середовищем	2	
2	Звідки взяли ці речі?	Реклама професії дизайнера. Види та рівні професійної діяльності в різноманітних сферах дизайну. Екскурсії до дизайнерських фірм та ознайомлення з їхньою діяльністю	2	
3	Подорож Планетою дизайну»	Презентація проекту «Планета дизайну», розробленого за програмою майстер-класу «Intel. Навчання для майбутнього», в якому всі структурні компоненти дизайну представлено як уявні материків цієї планети	2	

Модуль II. «Материк графічного дизайну»

1	Краса та кольори тепла перемагають сили зла	Поняття «графічна культура», «проектна культура». Сфери застосування проектно-графічних зображень. Розвиток самостійних суджень у ході художнього конструювання. Замальовки з уяви. Декоративні колористичні композиції, їхнє використання в проектній графіці	2	
2	Ми, емблеми та логотипи, творимо з літер алфавіту	Стилізація форм. Колірно-графічне та предметно-виражене образотворення. Графічне перетворення літер алфавіту в товарний, фірмовий знак.	2	
3	Вийде з-під пензля та пера плакат-реклама кресляра	Художнє рекламування професій (конструктора, дизайнера, кресляра). Шрифти та їхні властивості. Плакат як вид образотворчої діяльності. Створення рекламного плакату	2	

Модуль III. «Материк дизайну одягу»

1	Кожна нитка, весь наш одяг починається в природі	Походження ниток і тканин. Краса, виразність форм і забарвлення предметів одягу. Створення колекції тканин і ниток.	2	
2	Мода всіх нас надихає, форму одягу міняє	Види та призначення одягу. Національні ознаки в дизайні одягу. Мода як видозмінність форм одягу. Підготовка тематичної інформації про види одягу та їхній огляд.	2	
3	Розшите сонцем святкове убрання в майстрів декорування	Види художньої обробки тканин і ниток, оздоблення одягу. Виготовлення святкових костюмів до Новорічного карнавалу.	2	

Модуль IV. «Материк промислового дизайну»

1	Ми утворюємо легко горшки – з яблук, із груш – глеки	Дизайн як творчий метод художнього проектування промислових виробів. Розробка художнього проекту горщика на основі яблука, глечика – на основі груші (графічні начерки, декоративне малювання, ліплення макетів)	2	
2	Ми дизайнери, митці, різних іграшок творці	Особливості проектування ретроспективних та сучасних іграшок. Проектування дитячих іграшок особисто привабливим методом художнього проектування та їхнє виготовлення.	2	
3	Ми творці, майстри умілі прикрас, подарунків та сувенірів	Особливості проектування ретроспективних та сучасних прикрас. Проектування дитячих сувенірів особисто привабливим методом художнього проектування та їхнє виготовлення.	2	

Модуль V. «Материк ландшафтного дизайну»

1	Є один вид мистецтва чудовий – фітодизайн квітниковий	Роль зелених рослин у формуванні та оздоровленні штучних середовищ життя людини. Художньо-декоративна та естетична функції кімнатних рослин, квітників.	2	
2	На городі скрізь порядок у майстрів «художніх грядок»	Мистецький та художній напрям у ландшафтному дизайні. Періодизація стилів у ландшафтному дизайні. Робота на присадибній шкільній ділянці.	2	

Модуль VI. «Материк дизайну середовища»

1	Власноруч до свята оформляємо кімнату	Естетичні та функціональні вимоги до інтер'єру. Композиційна будова інтер'єру. Відповідність художнього оформлення інтер'єру тематиці свят. Оформлення класної кімнати до Великодніх свят.	2	
2	Віковічні бачимо манери у дизайні екстер'єру	Естетичні та функціональні вимоги до екстер'єру, композиційна будова його елементів. Екскурсія містом, фотографування найпривабливіших архітектурних споруд із метою виготовлення їхніх макетів.	2	

Під час реалізації тематичних блоків основним способом організації діяльності учнів є метод проектів, яким передбачено словесне формулювання задумів, варіативна розробка графічних зображень і предметно-пластичне втілення проектів у пошукових макетах.

Завдяки проектній діяльності учні отримують уявлення про особливості творчості художників-конструкторів (дизайнерів). Під керівництвом учителя в ході колективного обговорення виконаних проектів вони враховують естетичні, функціональні вимоги до майбутніх виробів, потребу споживачів у виробках, їхньому зовнішньому естетичному оформленні. Критеріями відбору пошукових макетів для подальшої технологічної розробки є дизайн, функціональність, попит.

На основі вибору естетично виразних, економічно обґрунтованих і ринково доцільних пошукових макетів розробляється послідовність виконання технологічних операцій для виготовлення серійних виробів, забезпечується відтворення пошукових макетів у виробничі або суспільно-значущі об'єкти праці.

При цьому необхідно використовувати різні способи взаємодії вчителя з учнями й учнів між собою, із застосуванням ігрових ситуацій або тренінгів, типу «дизайн – бюро», «конструкторське бюро», «відділ технолога». Такі нові форми взаємодії учнів вимагають наукового обґрунтування проекту, як форми організації навчально-виховної взаємодії, аналогічної до уроку та гуртка.

Критеріями оцінювання очікуваних досягнень учнів є: мовленнєво-інформаційна компетентність, графічні уміння, виконавська майстерність предметно-пластичних дій, сформованість ключових компетентностей учнів. Кожний із критеріїв диференціюється за показниками рівнів складності відповідно до 12-бальної шкали навчальних досягнень учнів.

Отже, пошук ефективних форм естетичного виховання є актуальною проблемою сучасної системи освіти. До апробації експериментального програмового та навчально-методичного забезпечення, розробленого з урахуванням естетико-виховних властивостей дизайну, мають залучатися, в першу чергу, загальноосвітні навчальні заклади нового типу: ліцеї, гімназії, колегіуми, навчально-виховні комплекси. Творчі колективи вчите-

лів-практиків покликані активізувати пошук нових перспективних форм взаємодії учасників навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

1. Асланова Е. С. Формирование ценностных ориентаций у младших школьников в процессе дизайнерской деятельности: дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / Асланова Елена Степановна. – Комсомольск -на -Амуре, 2002. – 165 с.
2. Постников Н. О. Графический дизайн в системе эстетического воспитания и художественного образования школьников среднего и старшего подросткового возраста на уроках изобразительного искусства: дис...канд. пед. наук: 13.00.02 / Н. О. Постников. – М., 1995. – 244 с.
3. Станько И. В. Развитие художественно-творческого потенциала учащихся старших классов в школьной дизайн-образовательной среде: дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / И. В. Станько. – Улан-Удэ, 2005. – 233 с.
4. Медведева О. П. Педагогические условия творческого саморазвития личности учащегося в учреждении дополнительного образования (на материале деятельности дизайн-студии): дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / О. П. Медведева. – Ростов н/Д, 2003. – 200 с.
5. Никитина Е. В. Педагогические условия формирования творческой деятельности студентов средствами дизайн-подхода (на примере подготовки учителей технологии в педколледже): дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Е. В. Никитина. – Якутск, 2006. – 167 с.
6. Иванов В. П. Педагогические условия реализации дизайн-подхода в образовательной области «Технология» (на примере подготовки учителей широкого профиля в педагогическом колледже): дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.01 – теория и история педагогики / В. П. Иванов. – Якутск, 2003. – 145 с.
7. Пищев С. Г. Художественно-проектная деятельность студентов педвузов в условиях дизайн-групп: дис...канд. пед. наук: 13.00.08 / С. Г. Пищев. – Бийск, 2000. – 186 с.
8. Иванникова Л. В. Методика конструирования учебного модуля «Компьютерная графика» для студентов ФТиП педвузов специализации «Графика и дизайн»: дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.02 – методика изобразительного искусства / Л. В. Иванникова. – М., 2005. – 220 с.
9. Квач Н. В. Подготовка педагогов профессионального обучения специальности дизайн интерьера: дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук: 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / Н. В. Квач. – Новгород, 2005. – 204 с.
10. Тименко В. П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості: Монографія / Тименко В. П. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 381 с.
11. Тименко В. П. Психолого-педагогічні умови формування конструктивно-емоційних дій в учнів початкової школи / В. П. Тименко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 13. «Проблеми трудової та професійної підготовки». – Випуск 6. – 2009. – С. 213–220.
12. <http://www.unesco.org/culture/lea>

M. V. GANZHA

Rivne

SEARCH FOR NEW PERSPECTIVE FORMS OF COOPERATION OF PARTICIPANTS OF AESTHETIC AND EDUCATIONAL PROCESS

In the article will underline potential of design in aesthetic education of schoolboys and the executable code of group-studio of design is projected, as perspective form of organization of educating work with the students, directed on realization of purpose of aesthetic education. Design has become not only a method of constructive interaction between the individual subject of the environment, but also promising new form of interaction between members of the educational process. This article will help the teacher to plan and organize their own activities and educational activities of students in extracurricular activities aimed at developing students esetychnoyi culture design tools.

Keywords: artistic education, aesthetic education, design-activity, systems approach.

М. В. ГАНЖА

г. Ровно

ПОИСК НОВЫХ ПЕРСПЕКТИВНЫХ ФОРМ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ УЧАСТНИКОВ ЭСТЕТИКО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

В статье подчеркнут потенциал дизайна в эстетическом воспитании школьников и спроектировано рабочую программу кружка-студии дизайна как перспективной формы организации воспитательной работы с учениками, направленной на реализацию цели эстетического воспитания. Дизайн должен стать не только методом конструктивного взаимодействия личности с предметной средой, но и новой перспективной формой взаимодействия участников учебно-воспитательного процесса. Данная статья поможет учителю спланировать и организовать собственную педагогическую деятельность и деятельность учащихся во внеклассной работе, направленной на развитие эстетической культуры школьников средствами дизайна.

Ключевые слова: художественное образование, эстетическое воспитание, дизайн-деятельность, системный подход.

Стаття надійшла до редколегії 27.01.2015

УДК 378.147

Р. М. ГОРБАТЮК

м. Тернопіль

gorbaroman@gmail.com

WEB-САЙТ У СТРУКТУРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті розглянуто питання, пов'язані з використанням Інтернет-технологій у навчальному процесі. Встановлено, що ключовим аспектом для повноцінного функціонування WEB-сайту є інформаційне наповнення. Розкрито особливості процесу проектування структури та змісту сайту факультету. За основу обрано ієрархічний тип структури, оскільки вона є найбільш зручною для користувача. Розглянуто основні функції сайту: представницька, освітня, виховна, інформаційна, комунікативна та рекламна. З урахуванням специфіки сайту визначено необхідні модулі: «авторизація та реєстрація», «пошук по сайту», «опитування», «календар», «слайд-шоу», «випадкове зображення», «додати в закладки», «прогноз погоди», «ми на мапі», «статистика сайту».

Ключові слова: Інтернет-технології, Web-сайт, інформаційне наповнення, авторизація, структура.

Передові технології стали незамінним помічником для установ науково-освітньої сфери. У цей час вищі навчальні заклади активно позиціонують себе в мережі Інтернет, приділяючи особливу увагу розвитку своїх електронних представництв. Навчальні за-

клади прагнуть розмістити на своїх WEB-сайтах ресурси, які розкривають різні аспекти освітнього процесу. Проте якість існуючих і створюваних WEB-сайтів не завжди виправдовує надії користувача. Це пов'язано з тим, що на сьогодні відсутні загально визнані в